

Страхові виплати у разі нещасного випадку на виробництві

Нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання можуть мати тривалі наслідки для здоров'я та працездатності людини. У таких випадках держава гарантує застрахованим особам соціальний захист та відшкодування шкоди відповідно до Закону України від 23 вересня 1999 року №1105-XIV “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування” (Далі — Закону України №1105) в редакції Закону України від 21.09.2022 № 2620-IX “Про внесення змін до Закону України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування” та Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”. Функції страховика у системі загальнообов’язкового державного соціального страхування виконує Пенсійний фонд України. У разі настання страхового випадку потерпілий або члени його сім’ї у визначених законом випадках набувають право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги.

Хто має право на страхове забезпечення?

Страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання підлягають, зокрема, працівники, які працюють за трудовими договорами, контрактами, гіг-контрактами, цивільно-правовими договорами та на інших передбачених законом підставах. Право на відповідне страхування також поширюється на окремі категорії осіб, зокрема фізичних осіб — підприємців, осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, здобувачів освіти, залучених до робіт або виробничої практики, а також інших визначених законом осіб.

Важливо: для виникнення права на страхові виплати має бути встановлено, що ушкодження здоров'я пов'язане з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням у порядку, визначеному законодавством.

Які виплати передбачені?

Є одноразові виплати, а є щомісячні. Закон України №1105 передбачає декілька видів страхових виплат. Вони залежать від наслідків страхового випадку та обставин конкретної справи.

Яким є розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності?

У разі тимчасової непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання допомога виплачується у розмірі 100 % середньої заробітної плати незалежно від страхового стажу.

Перші 17 календарних днів оплачуються за рахунок коштів страхувальника, а починаючи з 18-го дня — за рахунок коштів Пенсійного фонду України.

За якої умови потерпілому призначається одноразова страхова виплата у разі стійкої втрати професійної працездатності?

Якщо внаслідок виробничої травми або професійного захворювання встановлено стійку втрату професійної працездатності, потерпілому призначається одноразова страхова виплата.

Її розмір визначається залежно від встановленого ступеня втрати професійної працездатності — із розрахунку семи мінімальних заробітних плат на день виникнення права на страхову виплату. У 2026 році мінімальна заробітна плата становить 8647 грн.

Наприклад, при встановленні 35 % втрати професійної працездатності розрахунок становить: $8647 \text{ грн} \times 7 \times 35 \% = 21185,15 \text{ грн}$.

Яка основна мета щомісячної страхової виплати?

Щомісячна страхова виплата має на меті компенсувати частину заробітку, яку потерпілий втратив унаслідок ушкодження здоров'я. Її розмір визначається з урахуванням ступеня втрати професійної працездатності та середньомісячної заробітної плати потерпілого до настання страхового випадку.

У 2026 році мінімальний розмір призначеної щомісячної виплати потерпілому в перерахунку на 100 % втрати професійної працездатності не може бути меншим за мінімальну заробітну плату — 8647 грн, а максимальний не може перевищувати чотири мінімальні заробітні плати — 34588 грн.

Чи передбачені соціальні гарантії для членів сім'ї, у зв'язку зі смертю потерпілого?

Закон передбачає соціальні гарантії не лише для самого потерпілого, а й для членів його сім'ї та інших осіб, які мають право на страхові виплати у зв'язку зі смертю потерпілого.

У разі смерті внаслідок нещасного випадку на виробництві сім'ї передбачена одноразова допомога у розмірі 40 мінімальних заробітних плат. У 2026 році це становить 345 880 грн.

Крім того, кожній особі, яка мала право на утримання від потерпілого, а також дитині, яка народилася протягом не більш як десяти місяців після смерті потерпілого, передбачена одноразова страхова виплата у розмірі 8 мінімальних заробітних плат — 69 176 грн у 2026 році.

У передбачених законом випадках непрацездатним членам сім'ї також призначаються щомісячні страхові виплати.

Окремо передбачено виплати на поховання та пов'язані з ним ритуальні послуги.

Що є першочерговою умовою для подальшого отримання страхових виплат?

Першочергове значення має правильне оформлення страхового випадку. Підставою для призначення страхових виплат у зв'язку з нещасним випадком на виробництві є, зокрема, акт розслідування нещасного випадку за формою Н-1. Після завершення лікування потерпілого направляють на оцінювання повсякденного функціонування для встановлення ступеня стійкої втрати професійної працездатності та визначення потреби в реабілітації. Тому працівникові важливо подбати не лише про лікування, а й про належне документальне оформлення виробничої травми або професійного захворювання.

Якими способами можна подати заяву для призначення страхових виплат та які документи потрібні?

Відповідно до Порядку призначення, перерахування та здійснення страхових виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, затвердженим Постановою Правління Пенсійного фонду України від 26.01.2024 року №4-1 для призначення страхових

виплат потерпілий або його законний представник подає заяву та необхідні документи до територіального органу Пенсійного фонду України.

Звернутися можна особисто або через уповноваженого представника. Крім того, частину заяв щодо страхових виплат можна подати онлайн через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України, авторизувавшись за допомогою КЕП або Дія.Підпису.

Засобами вебпорталу, зокрема, доступне подання заяв про призначення, перерахунок або продовження страхових виплат, виплату у зв'язку зі смертю годувальника, відшкодування витрат на поховання, компенсацію витрат на проїзд до місця лікування, а також зміну виплатних реквізитів.

Основним пакетом документів (для потерпілого) є:

- заява за встановленою формою ПФУ;
- паспорт громадянина України (або інший документ, що посвідчує особу);
- картка платника податків (РНОКПП / ідентифікаційний код);
- акт розслідування нещасного випадку (форма Н-1) або Акт про професійне захворювання (форма П-4);
- документи про ступінь втрати працездатності / медичні висновки: висновок медичної установи / рішення щодо оцінювання функціонування особи та встановлення ступеня стійкої втрати професійної працездатності;
- довідка про потребу в спеціальному медичному чи доглядовому забезпеченні (за наявності);
- реквізити банківського рахунку для зарахування виплат;
- трудова книжка / витяг з електронної трудової книжки або довідка про заробітну плату (при потребі уточнення розміру середнього доходу).

Додатковими документами (у разі виплати в разі смерті годувальника чи членам сім'ї) є:

- свідоцтво про смерть застрахованої особи;
- свідоцтво про шлюб (для чоловіка/дружини);
- свідоцтво про народження дитини (для виплат на утримання дітей);
- довідка з навчального закладу (для дітей віком від 18 років, які навчаються за денною формою);
- документи про перебування на утриманні померлого;
- документи, що підтверджують витрати на поховання та ритуальні послуги (для відшкодування ритуальних витрат).

Пенсійний фонд України розглядає справу та приймає рішення про призначення або відмову у призначенні страхової виплати протягом 10 днів з дня реєстрації заяви з усіма необхідними документами.

Днем звернення є день прийняття заяви з усіма необхідними документами. При поданні заяви засобом вебпорталу Пенсійного фонду України або Порталу Дія — дата її реєстрації разом із необхідними сканованими копіями документів.

Начальник Головного управління
Пенсійного фонду України
в Дніпропетровській області
Юрій КОЗАК